

Svensk stålindustri för ökad samhällsnytta i en föränderlig värld

Det råder stor osäkerhet om utvecklingen i världen – både i kortare (2020) och längre (2050) perspektiv. Oavsett vad man tycker om olika möjliga framtidsutvecklingar är denna osäkerhet något som svensk stålindustri måste förhålla sig till i sin strävan att uppnå visionen att leda teknikutvecklingen, locka till sig och vidareutveckla kreativa individer och bara leverera samhällsnyttiga produkter. Under det gångna året har svensk stålindustri och Stockholm Environment Institute samarbetat för att skapa en djupare förståelse för vad samhällsnytta innebär och hur stålindustrin kan styra mot visionen. Projektet har involverat ett drygt femtiotal personer från stålindustrin och dess kunder, myndigheter samt forskarvärlden.

Under två workshops har projektet identifierat viktiga **drivkrafter och osäkerhetsfaktorer** som påverkar och driver utvecklingen i omvärlden och därefter utvecklat **fyra olika omvärldsscenarier**. Scenarierna syftar inte till att måla upp den mest sannolika framtiden, utan visar på hur olika möjliga framtider kan se i ett 2050-perspektiv, givet projektdeltagarnas bästa gemensamma bedömningar av de osäkerhetsfaktorer som påverkar utvecklingen. Scenarierna har tjänat som utgångspunkt för fortsatta diskussioner om hur olika typer av strategiska åtgärder kan bidra till en fortsatt konkurrenskraftig och samhällsnyttig svensk stålindustri som klarar att navigera i relation till olika framtida samhällsutvecklingar såväl som att aktivt bidra till en önskvärd framtid.

Global Scramble: Kapplöpning om strategiska resurser har lett till en värld som delats upp i en komplex väv av konfliktfyllda allianser mellan olika stater och andra aktörer. En fragmenterad handel har skapat låg global tillväxt med stora ekonomiska, sociala och politiska skillnader. Länder med strategiska resurser, inte minst vad gäller energi, har dock stora fördelar. Fortsatt hög urbanisering med ökande ojämlikheter och växande miljöproblem. Omfattande konsekvenser av ökande klimatpåverkan.	High-tech Hamlets: Ökande efterfrågan på lokalt och regionalt anpassade hållbara lösningar har minskat det globala handelstonnaget. Samtidigt har utbytet av värdeskapande idéer, kunskap och kultur mellan olika ekonomiska centra ökat. Grön teknikutveckling, infrastruktur och energisystem har fått ner CO ₂ -utsläppen och klimatförändringarna hålls under 1,5 grader. En stor del av BNP har dock gått till ökade kostnader för energiförsörjning vilket dragit ner potentialen för den globala tillväxten med stora regionala skillnader och ökande klyftor som följd.
Transatlantic Green Consensus: En transatlantisk revitalisering har utgjort navet i en resurseffektiv ekonomisk utveckling, där handelsavtal och regler om marknadstillträde gradvis har inkluderat större delar av världen. Gemensamma offentliga och privata investeringar har hållit nere elpriserna, medan dyrare transporter har gjort att framgångsrika affärsmodeller bygger på funktion snarare än produkt. Ökad tillgång till data och immateriella rättigheter har bidragit till utveckling av resurssnåla produkter och processer. Temperaturökningarna hålls nere trots ökande välbstånd, som dock är ojämnt fördelat mellan tidiga användare och eftersläntrare.	Autobahn: Fortsatt marknadsdriven globalisering skapade under 2020-talet produktivitetsvinster och växande ekonomiskt välbstånd, med en ökande global medelklass som fick allt bättre materiell standard. Marknadskrafterna drev energismarta lösningar, men samtidigt ökade det totala beroendet av fossila bränslen. Stora initiala framgångar att möta många av utvecklingsmålen i FN:s 2030-agenda. Men under 2030- och 40-talen har allt allvarigare klimateffekter och snabbt ökande tillväxttryck på begränsade resurser kommit att leda till regionala sammanbrott och alltmer systemiska konsekvenser för den globala ekonomin.

Med scenarierna som utgångspunkt har projektets deltagare under hösten och vintern genererat ett stort antal förslag på åtgärder som stålindustrin skulle kunna vidta för att aktivt möta olika utmaningar. Förslagen visar sammantaget på betydande möjligheter för stålindustrin att styra mot sin vision genom att fokusera på samhällsnyttigt värdeskapande för att på så vis utveckla sin konkurrenskraft i en föränderlig värld. Idéerna behandlas för närvarande av tre arbetsgrupper för att utvecklas till ett sammanhängande förslag till handlingsplan som ska diskuteras under 2016. De tre arbetsgrupperna arbetar utifrån följande tre utgångspunkter:

Skapa affärer genom att främja utveckling av samhällsnyttigt värdeskapande

Stålindustrin har stora möjliga komparativa fördelar att leverera morgondagens samhällsnyttiga lösningar, exempelvis produkter och systemlösningar för ett hållbart globalt samhällsbygge där avancerade stålbaserade lösningar har stor potential. För att komma ännu längre behöver stålindustrin också nyttiggöra och kommersialisera alla restprodukter och på sikt använda en CO₂-fri produktionsprocess. Att nå dit förutsätter dock ett proaktivt snarare än ett reaktivt förhållningssätt till begreppet samhällsnytta. Att på ett transparent sätt aktivt definiera och operationalisera begreppet samhällsnytta utgör därför en strategisk möjlighet för stålindustrin, liksom att främja användningen av samhällsnyttiga produkter och koppla detta till FNs nya hållbarhetsmål (agenda 2030).

Utveckla samverkan för ännu mer korsbefruktade, kundnära och konsumentfokuserade lösningar

Att förknippas med ansvarstagande och hållbarhetsskapande produkter är viktigt för företagens och branschens förutsättningar att utveckla samarbeten med nya partners, att knyta till sig kompetent personal och att bibehålla och utveckla ett aktivt intresse från finansiärer och investerare. Aktivt ledarskap behövs för att utveckla organisations- och företagskultur och driva omställningen mot stålindustrins vision. Strategiska samarbeten kan stimulera utveckling av affärsmodeller som tar tillvara stålets "samhällsnyttovärde" i värdekedjorna. Förändrade samhällsbehov och nya kundbeteenden kräver nya typer av inhemska och internationella samarbeten, där vinnarna är de som lyckas binda ihop interna och externa värdekedjor snabbare och mer systemeffektivt än konkurrenterna. Avgörande är att proaktivt ligga steget före kunder och beställare och kunna visa var deras framtida samhällsnyttobehov finns och hur man gemensamt kan tackla dem.

Engineered by Sweden! Utveckla svensk stålindustris komparativa samhällsnyttiga fördelar

Den svenska stålindustrin behöver utveckla självbilden från att vara "världens ledande leverantör av specialstål" till att se sig som en central aktör i utvecklingen av samhällsnyttiga lösningar för att möta framtida utmaningar. Detta innebär att utveckla de komparativa fördelarna i det svenska stålklostret för att skapa framtida samhällsnyttiga affärer. Stålindustrin behöver därför utveckla och fördjupa samarbetet med en rad inhemska aktörer inom näringsliv, offentlig sektor och forskningsmiljöer. Offentlig-privat samverkan är essentiell för finansiering av de satsningar som krävs för att ställa om stålindustrin mot helt koldioxidfri produktion, säkerställa stabil energiförsörjning och utveckla logistik och transporter. Staten har också en viktig roll som innovationsupphandlare för att stimulera utveckling av avancerad teknik och lösningar. Välfungerande tvärvetenskapliga forskningsmiljöer och ökad rörlighet mellan industri-institut och akademi utgör en viktig förutsättning för att utveckla samarbete kring helhetslösningar där stål såväl som komposit och andra material ingår. Att skapa en positiv bild av svensk stålindustri är viktigt också för att säkra framtida kompetensförsörjning, vilket kan stärkas ytterligare genom samarbete med skolan och arbetsmarknaden.